

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ І СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

освіти. Впровадження такої системи у процес військово-професійної підготовки магістрів військового управління є важливою педагогічною умовою моніторингу її якості у ВВНЗ.

Оцінювання підготовки військового фахівця визначає рівень їх професійної компетентності, дає уявлення про ділові та моральні риси особистості. Питання оцінювання якості підготовки магістрів військового управління, вибір критеріїв та показників моніторингу якості, побудова системи моніторингу якості ВВНЗ потребують розроблення нових перспективних напрямів їх удосконалення та впровадження в освітній процес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зельницький А. М. Компетентнісна модель випускника ВВНЗ – складова системи підготовки військових фахівців / А. М. Зельницький, П. І. Удовенко, Р. М. Серветник // Вісник Національної академії оборони України: зб. наук. праць. – К.: НАОУ, 2009. – Вип. 3 (11). – С. 26–38.
2. Новікова Л. М. Впровадження кредитно-модульної системи навчання в умовах Болонського процесу. Науково-педагогічний семінар «Педагогіка вищої школи». Методичний посібник / Л. М. Новікова. – Павлоград, 2010. – 125 с.
3. Профессиональные компетенции: / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smart-edu.com/professionalnye-kompetentsii/professionalnye-kompetentsii.html>.
4. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник – 5-те вид., стер. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

REFERENCES

1. Zelnytskyi A. M. Kompetentnisna model vpusknyka VVNZ – skladova systemy pidhotovky viiskovykh fakhivtsiv [Competence model of graduate of Higher Military Educational Institution], Visnyk Natsionalnoi akademii oborony Ukrainy: zb. nauk. prats. Kyiv, NAOU, 2009. Vyp. 3 (11). pp. 26–38.
2. Novikova L. M. Vprovadzhenntia kredytno-modulnoi systemy navchannia v umovakh Bolonskoho protsesu [The implementation of credit and module system of education in terms of Bologna process], Naukovo-pedahohichnyi seminar Pedahohika vyshchoi shkoly Metodychnyi posibnyk, Pavlohrad, 2010. 125 p.
3. Professional'nye kompetencii [Professional competencies], [Elektronnij resurs], Rezhim dostupu: <http://www.smart-edu.com/professionalnye-kompetentsii/professionalnye-kompetentsii.html>.
4. Sheiko V. M. Orhanizatsiia ta metodyka naukovo-doslidnytskoi diialnosti [The organization and methods of R&D activity], Kyiv, Znannia, 2006. 307 p.

УДК 378.14

А. М. ДОБРОВОЛЬСЬКА

ПРО ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ПОСІБНИКІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ І ПРОВІЗОРІВ ДИСЦИПЛІНАМ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Акцентовано увагу на особливостях укладання посібників для навчання майбутніх лікарів і провізорів дисциплінам природничо-наукової підготовки (ДПНП). Охарактеризовано дидактичні принципи, згідно з якими були укладені ці посібники, зважаючи на те, що під час їх використання в процесі навчання ДПНП повинна формуватись інформаційно-технологічна компетентність (ІТ-компетентність) майбутніх фахівців, а саме: принципи свідомості й активності, наочності, систематичності і послідовності, надійності, науковості, доступності, зв'язку теорії з практикою. З'ясовано, що методична концепція таких посібників скерована на навчальний процес і реалізує модель «зміст – текст – ІТ-компетентність». Визначено критерії оцінювання створених навчальних посібників, а також їх ознаки. Акцентовано увагу на чинниках, які умовляють вибір майбутніх лікарів і провізорів на користь відповідного навчального посібника. Визначено критерії, за якими можливе експертне оцінювання посібників, розроблених і запроваджених у процес навчання ДПНП. За результатами проведеного дослідження зроблено висновки про вплив створених посібників на формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців під час навчання ДПНП.

Ключові слова: навчальний посібник, дидактичні принципи, модель, критерії оцінювання, ознаки, ІТ-компетентність, рівні сформованості.

А. М. ДОБРОВОЛЬСКАЯ

ОБ ОСОБЕННОСТЯХ СОСТАВЛЕНИЯ ПОСОБИЙ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ И ПРОВИЗОРОВ ДИСЦИПЛИНАМ ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНОЙ ПОДГОТОВКИ

Акцентируется внимание на особенностях составления пособий для обучения будущих врачей и провизоров дисциплинам естественнонаучной подготовки (ДЕП). Охарактеризованы дидактические принципы, согласно с которыми составлены настоящие пособия ввиду того, что во время их использования в процессе обучения ДЕП должна формироваться информационно-технологическая компетентность (ИТ-компетентность) будущих специалистов, а именно принципы сознания и активности, наглядности, систематичности и последовательности, надежности, научности, доступности, связи теории с практикой. Выяснено, что методическая концепция таких пособий направлена на процесс обучения и реализацию модели «содержание – текст – ИТ-компетентность». Определены критерии оценивания созданных учебных пособий, а также их признаки. Акцентируется внимание на факторах, которые обуславливают выбор будущих врачей и провизоров в интересах соответствующего учебного пособия. Определены критерии, по которым возможно экспертное оценивание пособий, разработанных и внедренных в процесс обучения ДЕП. По результатам проведенного исследования сделаны выводы о влиянии созданных пособий на формирование ИТ-компетентности будущих специалистов во время обучения ДЕП.

Ключевые слова: учебное пособие, дидактические принципы, модель, критерии оценивания, признаки, ИТ-компетентность, уровни сформованности.

A. DOBROVOLSKA

ABOUT THE FEATURES OF CONCLUSION OF MANUALS FOR TEACHING OF FUTURE DOCTORS AND PHARMACISTS OF THE DISCIPLINES OF NATURALLY SCIENTIFIC PREPARATION

In the article, attention has been focused on the features of compiling the manuals for teaching of future doctors and pharmacists the disciplines of naturally scientific preparation. We have characterized the didactic principles, under which these manuals were compiled considering the fact that during their use in the process of teaching the disciplines of naturally scientific preparation information technology competence (the IT competence) of future specialists must be formed, namely the principles of consciousness and activity, visibility, systematic and consistency, reliability, scientificness, accessibility, communication between theory and practice. It has been found that the methodical conception of such manuals is directed to the educational process and implements the model «content – text – IT competence». The criteria of evaluation of the created manuals and their signs have been determined. Attention has been focused on the factors that determine the choice of future doctors and pharmacists in favor of the appropriate training manual. We have determined the criteria by which it is possible to make expert evaluation of the manuals developed and implemented in the process of teaching the disciplines of naturally scientific preparation. According to the results of the conducted research, we have drawn conclusions on the influence of the created manuals on the formation of the IT competence of future specialists during teaching the disciplines of naturally scientific preparation.

Keywords: manual, didactic principles, model, criteria of evaluation, sign, IT competence, levels of formedness.

У межах реалізації сучасної парадигми вищої освіти актуальним є питання пошуку механізмів підготовки майбутніх лікарів і провізорів, які володіють інформаційно-технологічною компетентністю (ІТ-компетентністю) з метою реалізації майбутньої професійної діяльності на високому рівні. Одним з таких механізмів є використання навчальної книги під час вивчення майбутніми фахівцями дисциплін природничо-наукової підготовки (ДПНП)

«Європейський стандарт комп'ютерної грамотності» («ЄСКГ») «Медична інформатика» («МІ»), «Інформаційні технології у фармації» («ІТФ»), «Комп'ютерне моделювання у фармації» («КМФ») у медичних і фармацевтичних ВНЗ.

Різні проблеми інформатизації освіти вивчали С. Бешенков, Я. Ваграменко, С. Жданов, А. Каленський, В. Кінельов, А. Кришук, Е. Кузнецов, М. Лапчик, І. Роберт та ін.

Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі досліджували Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, Ю. Жидецький, В. Злотник, М. Кадемія, А. Каленський, А. Пилипчук, І. Роберт, К. Словак, Т. Щоголева та ін.

Мета статті – охарактеризувати особливості укладання посібників для навчання майбутніх лікарів і провізорів ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ», а також вивчення їх впливу на формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців.

Галузеві стандарти вищої освіти і соціальне замовлення на підготовку кваліфікованих лікарів і провізорів, які володіють ІТ-компетентністю на високому рівні, обумовлюють застосування в процесі навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» якісних навчальних посібників, за допомогою котрих можна вирішувати комплекс освітніх завдань.

З метою навчання майбутніх фахівців ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» і формування їх ІТ-компетентності в Івано-Франківському національному медичному університеті (ІФНМУ) були розроблені і запроваджені посібники «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності. Практикум», «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності. Тестові завдання», «Медична інформатика. Практикум», «Медична інформатика. Тестові завдання», «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Практикум», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Тестові завдання», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Завдання і методичні рекомендації до курсової роботи», котрі є авторськими розробками і складовими відповідних навчально-методичних комплексів.

На нашу думку, використання посібників-практикумів під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» цілком вмотивоване, зважаючи на те, що ці дисципліни є практично зорієнтованими, а їх вивчення супроводжується використанням різноманітних апаратних засобів, програмних засобів загального і спеціального призначення, інтерактивних, мультимедійних і телекомунікаційних технологій, технологій штучного інтелекту тощо.

На сучасному етапі розвитку вищої медичної і фармацевтичної освіти уявлення про роль підручників і посібників у процесі навчання майбутніх лікарів і провізорів є різними.

З одного боку, навчальну книгу можна вважати моделлю реалізації методичної системи її авторів, а з її варто розглядати як один з компонентів підсистеми засобів навчання, тобто самостійну одиницю, котрій властиві певні характеристики, що не залежать від методичної системи її авторів.

Ми схилиємось до думки, що розроблені і запроваджені в процес навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» майбутніх лікарів і провізорів посібники необхідно розглядати як самостійну категорію в загальній системі навчання.

Під час розроблення вище згаданих посібників було враховано, що навчальний посібник – це навчальне видання, яке частково або повністю замінює підручник. Тому, створюючи зазначені посібники, ми прагнули, щоб за умови їх використання були:

- взаємодія всіх компонентів системи навчання ДПНП;
- відповідність змісту кожного з навчальних посібників потребам педагогічного процесу;
- змістовне наповнення цих навчальних посібників, яке відповідає вимогам типових програм для вивчення зазначених ДПНП;
- спрямованість усього процесу навчання ДПНП на ефективне формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців;
- новітні методики навчання ДПНП і формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів в їх межах.

Ми дотримувались такої схеми побудови навчальних посібників для ефективного формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів у процесі навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ», яка передбачає наочний, дидактичний і методичний підходи.

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ОКРЕМИХ
ГАЛУЗЕЙ І СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Працюючи над створенням посібників, ми дотримувались певних дидактичних принципів (табл. 1) зважаючи на те, що під час їх використання в процесі навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» повинна формуватись ІТ-компетентність майбутніх фахівців.

Таблиця 1

*Дидактичні принципи, згідно з якими укладені посібники,
призначені для навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ»*

Принцип	Реалізований за рахунок того, що:
свідомості й активності	зміст посібників добирався на підставі усвідомлення цілей навчання, а також суті матеріалу, котрий вивчається; використання посібників забезпечує набуття майбутніми фахівцями в процесі навчання ДПНП умінь і навичок свідомо й активно застосовувати сформовану ІТ-компетентність під час вирішення завдань у навчальній і майбутній професійній діяльності
наочності	наведені приклади вирішення сформованих у посібниках професійно скерованих завдань з метою набуття майбутніми лікарями і провізорами знань, умінь і навичок у межах формування ІТ-компетентності
систематичності і послідовності	навчальні матеріали були розділені на логічно завершені частини для послідовного вивчення змісту посібників у певній системі; наукові знання представлені в посібниках у послідовності, яка визначається внутрішньою логікою навчального матеріалу і пізнавальними можливостями суб'єктів освітнього процесу
надійності	передбачений у посібниках навчальний матеріал забезпечує можливість його відтворення майбутніми фахівцями в навчальній і майбутній професійній діяльності у межах сформованої ІТ-компетентності
науковості	на кожному етапі навчання ДПНП суб'єкти освітнього процесу, використовуючи розроблені посібники, засвоюють сучасні наукові знання та оперують новітньою науковою термінологією
доступності	відбувається організація і здійснення дидактичного процесу під час навчання майбутніх лікарів і провізорів ДПНП і формування їх ІТ-компетентності; навчальний матеріал, представлений у посібниках, враховує індивідуальні особливості майбутніх фахівців, а також їх підготовленість до його вивчення; знижується бар'єр доступності навчання за рахунок підвищення працездатності суб'єктів освітнього процесу та інтенсифікації їх розумової діяльності під час вивчення ДПНП і формування ІТ-компетентності в його межах
зв'язку теорії з практикою	знання, вміння і навички, набуті в процесі навчання ДПНП з використанням розроблених посібників, і сформована в його межах ІТ-компетентність творчо використовуються майбутніми лікарями і провізорами для вирішення практичних професійно зорієнтованих завдань

Зміст створених посібників зумовлений цілями і завданнями навчання зазначеним ДПНП. Так, посібники-практикуми, згадані вище, мають за мету забезпечити майбутнім лікарям і провізорам оволодіння ІТ-компетентністю під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ». Тому методична концепція таких посібників скерована на навчальний процес і реалізує модель «зміст – текст – ІТ-компетентність».

Зробимо спробу коротко схарактеризувати реалізовану нами модель. Проблема змісту створених і реалізованих під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» посібників, може в деякому сенсі бути дискусійною, зважаючи на власний погляд авторів щодо реалізації типових навчальних програм у межах розроблених робочих програм зазначених ДПНП.

Дискусійним, може бути питання про те, для кого призначені такі посібники. Створюючи зазначені посібники, ми були переконані в тому, що такі книги мають містити навчальний матеріал, призначений не тільки для майбутніх фахівців, а й для викладачів, які реалізують навчально-виховний процес у медичних і фармацевтичному ВНЗ. Окрім того, під час розроблення посібників виникло питання щодо їх змісту. Відповідь на нього міститься в назві цих посібників, зважаючи на те, що деякі з них є практикумами, а деякі – збірниками тестових завдань.

Якщо вести мову про структуру змісту розроблених посібників-практикумів, то він поділений на теми (заняття), в межах кожної з яких мають місце мета, основні питання для вивчення, теоретичні відомості, практичні завдання і методичні рекомендації для їх виконання, контрольні запитання. Структура змісту збірників різнорівневих тестових завдань також передбачає їх розподіл за темами.

Кожна з тем розроблених посібників-практикумів представлена теоретичними відомостями, котрі, будучи текстами, є інформаційно-пізнавальними, комунікативно-значущими і доступними для вивчення майбутніми фахівцями.

У запропонованій для вирішення майбутніми лікарями і провізорами системі завдань цих посібників переважають професійно зорієнтовані завдання. Однак їх характер залежить від мети навчання під час вивчення кожної з тем зазначених вище ДПНП. Серед цих завдань можна виокремити:

– завдання, для виконання яких суб'єкти освітнього процесу мають володіти ІТ-знаннями, до яких належать фундаментальні, та інструментальні знання, необхідні для набуття відповідних умінь і навичок у межах формування ІТ-компетентності;

– завдання, виконання яких вимагає від майбутніх фахівців наявність теоретичних знань галузей науки з метою вивчення відповідної теми певної ДПНП, а також формування ІТ-компетентності для реалізації майбутньої професійної діяльності.

У відборі практичних завдань при укладанні розроблених навчальних посібників, враховано, що під час їх вирішення в майбутніх лікарів і провізорів мають виробитись знання, вміння і навички в межах формування ІТ-компетентності, достатні для відтворення аналогічних за змістом фахових і комунікаційних завдань у професійній діяльності. Тому, в певному сенсі посібники, створені і запроваджені під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ», можна вважати комунікативно зорієнтованими. Крім того, вони сприяють змістовному спілкуванню суб'єктів освітнього процесу різних рівнів у реальних сферах комунікації за рахунок реалізації моделі «інтенція – повідомлення – інтенція», бо реальні факти комунікації пропонуються в них як матеріали, адаптовані для навчальних цілей.

У створених посібниках-практикумах одиницею навчання є інформаційно-технологічна дія, виконання якої забезпечує вирішення навчальних і комунікаційних професійно зорієнтованих завдань, а також формування в майбутніх фахівців ІТ-компетентності.

Спостереження показали, що комунікативне зорієнтування зазначених вище посібників підвищує в майбутніх лікарів і провізорів ступінь мотивацій до вивчення ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» і формування ІТ-компетентності, а також зумовлює в них бажання використовувати її в професійній сфері і повсякденному житті.

Створюючи навчальні посібники, ми керувались думкою Д. Уїльямса [4], котрий стверджував тому, що навчальна книга повинна відповідати сучасним методам викладання. Тому критерії оцінювання цих посібників, мають характеризуватись такими ознаками, як:

- загальні – відповідають існуючим методикам викладання зазначених ДПНП;
- інформаційні – дозволяють оцінювати змістове наповнення навчальних посібників, відповідний рівень складності представленого в них теоретичного і практично зорієнтованого матеріалів, їх співвідношення;
- технічні – характеризують саме навчальне видання за якістю таких його параметрів як дизайн, ілюстрації, шрифти, автентичність мови тощо.

У зв'язку з цим виникає питання формування оцінних думок щодо різних аспектів і складових блоків вище зазначених навчальних посібників. Спробуємо зробити це за допомогою певних критеріїв оцінювання цих посібників на основі теорії підручника.

На рішення суб'єктів освітнього процесу, котрі обирають відповідні навчальні посібники для вивчення зазначених ДПНП, впливають певні чинники, серед яких, дослухаючись до думки

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ І СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Л. Шелдона [3], передовсім варто акцентувати увагу на логічному обґрунтуванні мети створення цих книг, доступності інформації про їх апробацію, наявності чітких інструкцій, скерованих на суб'єктів освітнього процесу, а також відомостях про аудиторію, для якої призначені ці посібники.

Серед важливих чинників впливу варто зазначити способи відбору змістового наповнення посібників для навчання ДПНП, його значущість, автентичність і комунікативну спрямованість. До чинників, які зумовлюють вибір майбутніми лікарями і провізорами на користь відповідного посібника, належать ясність викладу його змісту і можливість реалізації освітньої мети – формування ІТ-компетентності під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ».

Створюючи зазначені вище навчальні книги, ми враховували, що на рішення майбутніх фахівців, котрі обирають відповідний посібник для вивчення відповідної ДПНП, також впливають такі чинники, як зручність навігації по книзі, її зв'язок з іншими компонентами навчально-методичного комплексу, можливість багаторазового використання кількома користувачами і габарити навчального видання.

Якщо вибір і оцінювання посібників, створених для навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» майбутніх лікарів і провізорів, а також формування їх ІТ-компетентності, здійснювати в межах класичної моделі А. Каннінгсворта [2], то необхідно керуватись такими критеріями:

- відповідність потребам суб'єктів освітнього процесу, цілям і завданням програми навчання відповідній ДПНП;
- підбір навчального матеріалу для досягнення мети навчання;
- методична гнучкість, яка допомагає майбутнім фахівцям під час навчання;
- посередництво між матеріалом, який вивчається, і суб'єктами освітнього процесу різних рівнів.

Проаналізувавши різні теорії підручника, ми, створюючи посібники для навчання майбутніх лікарів і провізорів ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ», керувались певними критеріями, за якими можливе їх експертне оцінювання:

- відповідність змісту навчального посібника заявленому рівню володіння ІТ-компетентністю;
- облік частотності використання розробленого навчального посібника з метою формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців;
- облік складності змісту навчального посібника;
- баланс між структурними блоками навчального посібника;
- збалансованість змісту частин кожного з блоків навчального посібника;
- функціональність змісту навчального посібника щодо можливостей майбутніх лікарів і провізорів набувати знання, вміння і навички за умов формування ІТ-компетентності в процесі вивчення відповідної ДПНП.

Під час дослідження ми переконались у тому, що цілі запровадження розроблених посібників-практикумів і збірників тестових завдань вважаються досягнутими за умови формування в майбутніх фахівців ІТ-компетентності.

З метою вивчення впливу розроблених і запроваджених в ІФНМУ для навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» посібників на процес формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів було проведено експериментальне дослідження. У ньому взяли участь 63 особи, які навчались на І–ІІ курсах фармацевтичного факультету за спеціальністю 7.12020101 «Фармація» в 2013–2014 і 2014–2015 навчальних роках. Воно тривало протягом двох семестрів в обсязі 2-х модулів (198 годин) у межах вивчення ДПНП «ІТФ» на базі кафедри медичної інформатики, медичної і біологічної фізики.

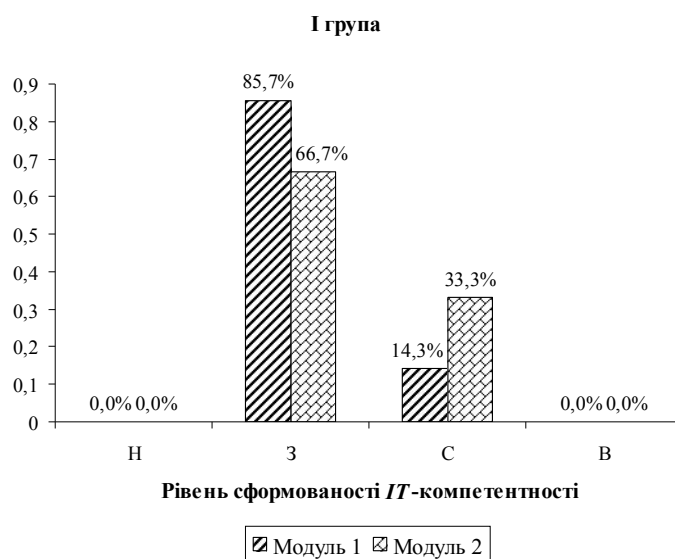

Рис. 1, а.

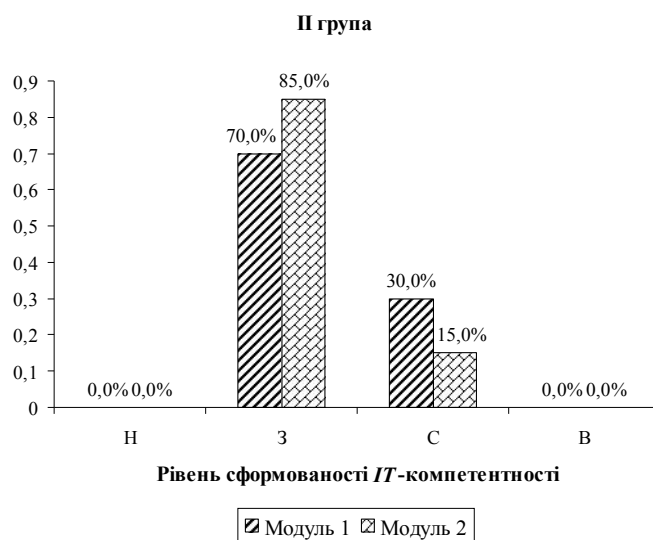

Рис. 1, б.

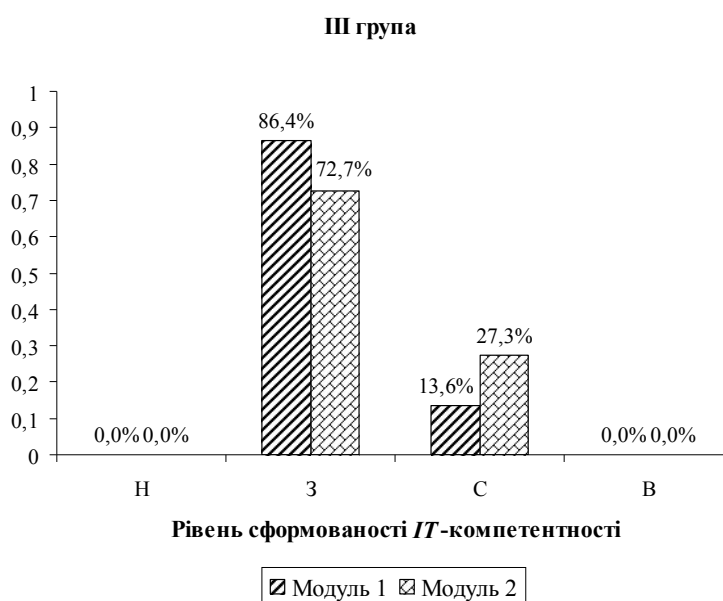

Рис. 1, в.

Рис. 1, а, б, в. Динаміка зміни рівнів сформованості ІТ-компетентності майбутніх провізорів за підсумками вивчення ДПНП «ІТФ».

Зауважимо, що в дослідженні брали участь три групи осіб: І група (21 особа), ІІ група (20 осіб), ІІІ група (22 особи), які перебували за певних умов дослідження (табл. 2).

Таблиця 2

Умови дослідження, за яких перебували особи, котрі вивчали ДПНП «ІТФ»

Група	Умови
І група	У процесі навчання розроблені і запроваджені посібники «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання» використовувались постійно.
ІІ група	У процесі навчання розроблені і запроваджені посібники «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання» використовувались постійно під час вивчення модуля № 1, а модуля № 2 – фрагментарно або нерегулярно.
ІІІ група	У процесі навчання розроблені і запроваджені посібники «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання» використовувались фрагментарно або нерегулярно під час вивчення модуля № 1, а модуля № 2 – постійно.

За результатами дослідження встановлено, що під час навчання ДПНП «ІТФ» існувала певна динаміка зміни рівнів сформованості ІТ-компетентності майбутніх провізорів за діяльнісно-поведінковими критеріями [1, с. 94] (табл. 3, рис. 1):

Таблиця 3

Динаміка зміни рівнів сформованості ІТ-компетентності за діяльнісно-поведінковими критеріями

Рівень	Кількість	Група					
		І група		ІІ група		ІІІ група	
		Мод. 1	Мод. 2	Мод. 1	Мод. 2	Мод. 1	Мод. 2
високий	осіб	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0
середній	осіб	3	7	6	3	3	6
	%	14,3	33,3	30	15	13,6	27,3

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ОКРЕМИХ
ГАЛУЗЕЙ І СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

задовільний	осіб	18	14	14	17	19	16
	%	85,7	66,7	70	85	86,4	72,7
низький	осіб	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0

Аналізуючи отримані результати (табл. 3, рис. 1), можна стверджувати, що:

- рівень сформованості ІТ-компетентності осіб І і ІІІ груп за підсумками модуля № 1 був майже однаковим, а саме в І групі задовільний рівень показали 85,7 % учасників дослідження проти 86,4 % у ІІІ групі, а середній рівень – в І групі 14,3 % учасників дослідження проти 13,6 % у ІІІ групі;
- рівень сформованості ІТ-компетентності осіб ІІ групи за підсумками модуля № 1 був значно вищим – 70 % учасників дослідження показали задовільний рівень, а 30 % мали середній рівень;
- значно вищі результати (задовільний рівень – 70 %, середній рівень – 30 %) за підсумками модуля № 1 в ІІ групі можна пояснити наявним рівнем сформованості ІТ-компетентності учасників дослідження, який забезпечило попереднє вивчення ними ДПНП «ЄСКГ» з використанням відповідних розроблених і запроваджених навчальних посібників;
- за підсумками вивчення модуля № 2 учасники ІІ групи показали найнижчі результати (задовільний рівень – 85 %, середній рівень – 15 %), оскільки вони в процесі формування ІТ-компетентності, згідно з умовами проведення дослідження, не використовували розроблених навчальних посібників «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання» або використовували їх фрагментарно;
- за підсумками вивчення модуля № 2 учасники І групи показали найвищий результат щодо сформованості ІТ-компетентності (задовільний рівень – 66,7 %, середній рівень – 33,3 %) завдяки тому, що вони згідно з умовами проведення дослідження, регулярно використовували розроблені навчальні посібники «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання» під час підготовки до практичних занять, підсумкових модульних контролів і здійсненні самостійної позааудиторної роботи;
- фрагментарне або нерегулярне використання навчальних посібників «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання» в процесі вивчення як модуля № 1, так і модуля № 2 ДПНП «ІТФ» не сприяло досягненню максимального підсумкового результату майбутніми фахівцями;
- відсутність учасників дослідження з високим рівнем сформованості ІТ-компетентності за підсумками обох модулів можна пояснити складністю матеріалу, котрий вивчався;
- відсутність учасників дослідження з низьким рівнем сформованості ІТ-компетентності як за підсумками модуля № 1, так і за підсумками модуля № 2 можна пояснити саме використанням розроблених посібників під час навчання ДПНП «ІТФ».

Підводячи підсумок, зазначимо, що формування змісту вищої медичної і фармацевтичної освіти в межах реалізації компетентнісного підходу припускає посилення її діяльної складової, що з успішно реалізується внаслідок використання в процесі навчання майбутніх фахівців відповідних навчальних посібників.

Використання розроблених і запроваджених в ІФНМУ посібників для навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» сприяє формуванню в майбутніх лікарів і провізорів ІТ-компетентності, що дасть їм змогу кваліфіковано здійснювати майбутню фахову діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Добровольська А. Формування і розвиток ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів за умов інтеграції дисциплін природничо-наукової підготовки / А. Добровольська // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – 2016. – Вип. 1. – С. 87–100.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ОКРЕМИХ
ГАЛУЗЕЙ І СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

---

2. Cunningsworth A. 1995. Choosing Your Coursebook. Oxford: Heinemann. – Mode of access: <https://www.scribd.com/doc/52754321/Choosing-your-coursebook>
3. Sheldon Leslie. E. 1988. Evaluating ELT textbooks and materials // ELT Journal. Vol. 42 (4), Oxford University Press. P. 237–246. – Mode of access: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.473.7638&rep=rep1&type=pdf>
4. Williams, D. 1983. Developing criteria for textbook evaluation // ELT Journal. Vol. 37 (3), Oxford University Press. P. 251–255.

REFERENCES

1. Dobrovolska A. Formuvannya i rozvytok IT-kompetentnosti maybutnikh likariv i provizoriv za umov intehratsiyi dystsyplin pryrodnycho-naukovoyi pidhotovky [The formation and development of the IT-competence of future doctors and pharmacists on conditions of disciplines integration of naturally scientific preparation]. Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychny. 2016, Vyp. 1, pp. 87–100.
2. Cunningsworth A. 1995. Choosing Your Coursebook. Oxford. Heinemann. Mode of access: <https://www.scribd.com/doc/52754321/Choosing-your-coursebook>
3. Sheldon, Leslie. E. 1988. Evaluating ELT textbooks and materials. ELT Journal. Vol. 42 (4), Oxford University Press, pp. 237–246. Mode of access: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.473.7638&rep=rep1&type=pdf>
4. Williams D. 1983. Developing criteria for textbook evaluation. ELT Journal. Vol. 37 (3), Oxford University Press, pp. 251–255.